

Poveștile bătrânului Danubiú

Labirintul subteran de la Limanu, Constanța

CASSIUS DIO ȘI PEȘTERA DE LA LIMANO

Unul dintre cele mai dramatice momente din istoria dacilor s-a produs în anii 29-28 î.Hr., pe vremea expediției întreprinse de proconsulul roman Marcus Licinius Crassus în Moesia Inferior, când „*Roles, în conflict cu Dapyx, îi cere ajutorul*”. Crassus răspunse la chemare, învingând cavaleria inamică și determinându-l pe Dapyx să se refugieze „*într-un loc întărit. Acolo a fost asediat de Crassus*”. În plin asediu, în urma unei trădări, Crassus a pătruns în fortăreață. Dapyx a murit, iar fratele regelui a căzut prizonier. După cucerirea cetății, generalul roman s-a îndreptat spre peștera Keiris (după alte surse, Keiras), o peșteră „*atât de vastă, încât - spun legendele, până și titanii se refugiaseră acolo după pierderea bătăliei cu zeii*”.

Localnicii „*duseseră în peșteră avuțiile de preț și turmele de animale. După ce descoperi toate gurile peșterii, Crassus le zidi*”.

Această relatare din „Istoria romana” a lui Cassius Dio, în care este povestit un episod din dramatica rezistență opusă de getodacii din Dobrogea împotriva forțelor romane, a suscitat interes din partea istoricilor. Expediția lui Crassus din anul 29-28 î.Hr., reprezintă un anume moment din numeroasele tentative de subjugare a statelor geto-dacice din Dobrogea, indiferent dacă acestea erau în relații prietenești cu Imperiul roman (ca formațiunea lui Roles) sau de inamicitate (ca statele lui Dapyx și Zyraxes).

Pasajul din Dio Cassius în care ni se relatează că „*romanul nu cruța nici celelalte triburi gete*” este o dovadă clară a intențiilor, transformate în fapte, ale lui Crassus de a cotopti aceste teritorii, indiferent de atitudinea lor față de Roma. Evident, istoricul antic se contrazice când afirmă că romanii i-au învins pe geții lui Dapyx fără nici o luptă,

ca apoi să vorbească de asediul unei fortărețe, cucerite numai în urma trădării.

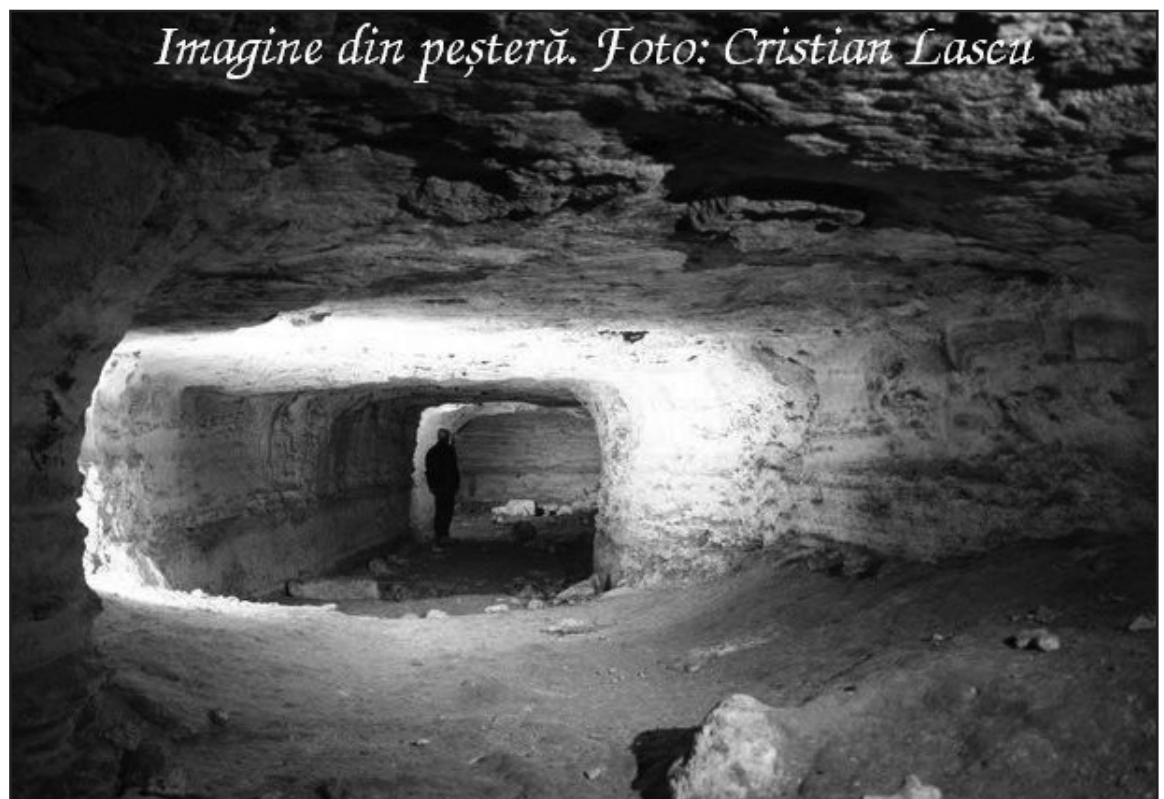
Istoricii au încercat să stabilească unde s-a aflat peștera Keiris. Din păcate, autorul antic nu a făcut vreo referire care să faciliteze localizarea. Prin coroborarea cu vagile informații transmise și de alte izvoare, s-a admis că Roles domnea în Sudul Dobrogei, Dapyx

înseamnă că locul de refugiu ales de geți se găsea la o distanță destul de mare de reședința formațiunii statale. Peștera Keiris poate fi, nu neapărat în nordul formațiunii lui Dapyx, ci undeva, în apropiere de statul lui Roles, deci spre granița sudică.

Dintre peșterile din această zonă a Dobrogei, care pot fi admise privind evenimentele relatate de

Labirintul subteran de la Limanu

Situată în apropiere de comuna Limanu, pe versantul sud-vestic al Văii Mangaliei, peștera a fost cercetată pentru prima oară în 1916, de speologul C.M. Ionescu, însă cercetările sale fiind publicate abia în 1926, au rămas necunoscute lui Vasile Pârvan (mort în 1927).

în centru, iar Zyraxes, în Nord. Pornind de la aceste date, Vasile Pârvan a considerat peștera Keiris ca fiind cea numită acum Gura Dobrogei, situată la Nord de Lacul Tașaul. Într-adevăr, prin poziția ei, nu departe de Histria, peștera Gura Dobrogei s-ar fi putut găsi pe teritoriul statului condus de Dapyx. Dar dimensiunile suprafeței locuibile sunt modeste și nu prezintă amenajări, încât este greu de crezut că ar fi putut constitui un adăpost încăpător pentru oameni și turme. În plus, trebuie avut în vedere că, atunci când se referă la asediul peșterii, Dio Cassius menționează o deplasare a lui Crassus de la cetatea lui Dapyx, ceea ce

Cassius Dio, cea mai potrivită este cea de la Limano, numită și Peștera de la Caracicala ori „de la Icoane”.

Datele publicate de C.M. Ionescu au atras atenția altui arheolog, Orest Tafrali, conducătorul cercetărilor de la Callatis (Mangalia), care a vizitat-o în 1927-1928.

În anul 1971, examinând la rândul meu peștera, am observat pe pereți și tavan câteva desene făcute cu culoare neagră. Atras de aceste expresii de artă rupestră, dar și de mărimea monumentului, am revenit pentru noi cercetări. În vara anului 1977, împreună cu colegul Radu Ciuceanu, de la Muzeul de Istorie al Municipiului București, am străbătut peștera, făcând noi cartări și executând o serie de fotografii.

Rezultatele ne-au condus la concluzia că peștera are, în România, caracter de unicitate.

Din câte cunoșteam, Limanu este singura peșteră de la noi care, în prima parte din cele trei sectoare ale ei, a fost transformată într-un veritabil labirint subteran cu lungi culoare întortocheate, cu pereții și tavanele cioplite drept, precum și cu coridoare din care se intra, de o parte și de alta, în numeroase încăperi. Aceste lucrări s-au făcut după un plan bine chibzuit, urmându-se, în general, traseul galeriilor naturale (ai căror pereți colțuroși au fost neteziți prin cioclire). În unele porțiuni, pentru a ușura legătura între diferite încăperi, s-au săpat noi galerii. La susținerea tavanelor s-au păstrat coloane din roca-mamă; acolo unde galeriile naturale erau prea mari și nu prezentau siguranță s-au construit coloane din piatră și ziduri de susținere a tavanului.

Din loc în loc, pe o parte și pe alta a lungilor coridoare, s-au săpat mici firide, destinate opaițelor ce serveau la iluminat. Legăturile dintre coridoare au fost marcate cu semne al căror tâlc era cunoscut doar de locuitorii de atunci ai peșterii, servind ca puncte de orientare.

În cele două camere cu altar, situate în partea de Nord, altarul se afla în ultimul plan al camerei. Tavanul și pereții puternic afumați, confirmă că acele interioare serveau pentru oficierea cultului religios. Pe pereții și tavanele unor galerii și încăperi laterale, înalte de 0,50-1 m, se observă urmele lăsate de uneltele cu care s-a făcut săparea. La ce serveau aceste încăperi? În orice caz nu spre a fi locuite. Nu par a fi nici fronturi de lucru ale unor noi galerii, deoarece lungimea lor (în unele cazuri 30 m), nu permitea evacuarea materialului săpat. Acestea cu cele din sectorul I sud, mai sus menționate, nu puteau fi decât pentru adăpostul turmele de animale în caz de atac inamic (despre care Casius Dio spune ca acolo s-ar fi retras trupele regelui dac).

Desene și statui evocatoare

Pe tavanele și pereții unor galerii se afla - cum arătam, o serie de desene, simboluri, semne de orientare, ceva în genul răboajelor sau caractere chirilice. Subliniem că reprezentările sunt operele mai multor generații - începând cu sec. I î.Hr. până spre sec. X-XI d.Hr.

Desenele reprezintă figuri de oameni, animale și păsări. Dintre ele

se distinge, prin factura sa aparte, o figură umană - probabil un bărbat. Capul și trunchiul sunt două pătrate umplute cu puncte. Mâna dreaptă se sfârșește ca o pată neagră de formă circulară neregulată; în mâna stângă, personajul pare a ține un scut pătrat. Demn de reținut este faptul că și la celelalte figuri umane, mâinile se termină cu o pată de culoare neagră, lasând impresia unor obiecte ținute în palmă.

Un interes deosebit prezintă figurile de călăreți: ca siluete și mod de prezentare seamănă izbitor cu reprezentările călăreților daci de pe ceramica descoperită în aria locuită de traco-daci, cum ar fi figurina descoperită la Răcățiu - Bacău, sau cei de pe fructiera de la

Străulești, lângă București. Prin analogie, putem formula unele presupuneri în legătură cu autorii desenelor. Cele mai multe indicii ni le ofera figurile umane. Detalii anatomice marcate prin puncte mai întâlnim în peștera de la Karagui, de lângă Plevna. Este o manieră specifică artei tracice din epoca fierului. Stilul a fost, se pare, caracteristic artei traco-dacice, căci tot cu puncte sunt decorate figurile de animale de pe ceramica de la

Sarmizegetusa Regia (Grădiștea Muncelului de azi).

Celelalte desene - simbolurile religioase creștine, literele sau cuvintele în caractere chirilice - aparțin perioadei romano-bizantine și celei ulterioare, fiind dovada că peștera de la Limanu a constituit un adăpost pentru populația locală până către sec. X-XI î.Hr. Cele mai vechi desene aparțin (plauzibil), perioadei de maximă înflorire a culturii geto-dacice (sec. I î. Hr.) de când datează, credem și amenajarea acestei peșteri.

Pornind de la relatările lui Dio Cassus, peștera de la Limanu trebuie să fie cea numită Keiris, pe care Crassus a zidit-o.

A fost un eveniment care a provocat panică în rândul populației dacice de pe întreaga sa arie de răspândire și a impresionat profund prin cruzime, nedreptate și răutate societatea antică din acele vremuri.

(Nota Redacției: Un argument în plus pentru a respinge ipoteza că dacii s-ar fi romanizat, deoarece nici un popor din lume nu ar învăța limba, datinile și obiceiurile siluitorilor, renunțând la cele proprii. În 500 de ani de dominație otomană, românii și-au păstrat limba, împrumutând doar unele neologisme care au îmbogățit-o.)

Peștera-pavăză împotriva barbarilor romani

Cercetările arheologice întreprinse de noi au scos la iveală materiale arheologice (ceramică multă) care atestă că peștera a fost locuită de daci în acea epocă, iar labirintul a fost realizat de o autoritate locală geto-dacică, drept măsură de apărare față de pericolului roman. Ca argument funcționează relatarea lui Cassius Dio, care arată clar că peștera era un loc de refugiu anume ales și pregătit, nu o cavernă oarecare.

Peștera de la Limanu se impune ca un monument ce amintește de trecutul zbuciumat, dar plin de dărzenie, eroism, cutezanță, inventivitate și iscusință al strămoșilor noștri, pentru a-și păstra ființa neamului și independența.

Vasile Boroneanț

Vasile Boroneanț (1930 - 2014) N. Conop, județul Arad, Licențiat al Facultății de Istorie, arheolog, doctor în istorie, fost director al Muzeului de Istorie al Bucureștilor și Președinte al Federației Române a Foștilor Deținuți Politici și Luptători Anticomuniști, deținut politic timp de 10 ani în temnițele Jilava, Văcărești, Lugoj, Aiud, Salcia. Condamnarea a survenit pentru trimiterea unui memoriu în străinătate, în timpul festivalului din 1953 (memoriul fusese înmănat unui francez, care, fiind agent K.G.B., l-a predat Securității). La 80 de ani, în 2011, Muzeul Județean Teleorman i-a dedicat o lucrare IN HONOREM. Vasile Boroneanț este cunoscut și pentru descoperirea unor elemente de scriere dacică pe mandibule de cal și a unor reprezentări de sfinți din primii ani ai creștinătății la Chitila (sursă: Ziarul Lumina.)